

S.O.S.

Skrifter om Samtalegrammatik

Årgang 1, nr. 4

Genbrug og opgradering
- At fastslå afslutning og hævde epistemisk autoritet

Caroline Grønkjær & Kristian Bering Asmussen

Skrifter om Samtalegrammatik 1: 4

2014

ISSN 2445-7256

Skrifter om Samtalegrammatik (SoS) er en serie arbejdspapirer om samtalegrammatik som udgives af forskergruppen *DanTIN* ("Danish talk-in-interaction"). *DanTIN* består af studerende og forskere fra og omkring Lingvistik på Aarhus Universitet. *DanTIN* bestyrer hjemmesiden *samtalegrammatik.dk*. Udgivelserne i *Skrifter om Samtalegrammatik* er arbejdspapirer, studenteropgaver, rapporter og andet som beskriver og analyserer samtalegrammatiske fænomener.

Skrifter om Samtalegrammatik er ikke fagfællebedømt, men en redaktionsgruppe under *DanTIN* har vurderet udgivelserne i SoS fortjener at komme til offentlighedens kendskab. I nogle tilfælde er der tale om ældre skrifter, som *DanTIN* har fået lov af forfatterne til at udgive. I andre tilfælde er skrifterne lavet til SoS. *Skrifter om Samtalegrammatik* kan frit deles med angivelse af forfatter, årstal samt tidsskriftets navn og nummer.

DanTIN udgiver også fagfællebedømte artikler. Du kan se mere om vores udgivelser, projekter og resultater på *samtalegrammatik.dk*, og her kan du også se hvordan du kommer i kontakt med os.

Billedet til forsiden er taget af Sancho McCann. Nicholas Mikkelsen har omredigeret det.

Redaktionsgruppen for dette nummer består af:
Caroline Grønkjær og Nicholas Mikkelsen

Genbrug og Opgradering - At fastslå afslutning og hævde epistemisk autoritet

AF CAROLINE GRØNKJÆR OG KRISTIAN BERING ASMUSSEN

1. Indledning

Når mennesker taler sammen udfører de samtidig en række handlinger. Disse handlinger kan fx være forespørgsler, historiefortællinger eller som her: vurderinger. Vi har fra vores hverdag og i vores datakorpus observeret, hvordan deltagere producerer disse vurderinger i samtaler. Vi er blevet særligt opmærksomme på, hvordan deltagere løbende gennem samtaler genbruger et eller flere elementer fra hinandens ytringer. Der kan være tale om leksikalsk, form-mæssig eller semantisk genbrug.

Vi har ofte set genbrugen i forbindelse med historiefortællingers afslutninger. Historiefortællinger er en vigtig del af den menneskelige interaktion, og den leder ofte ud i en såkaldt vurderingssekvens (se Goodwin & Goodwin 1987:112, Jefferson 1978, Pomerantz 1984, Stivers 2008, Sacks 1974). Vurderingssekvenser kan spille forskellige interaktionelle roller. Når vurderingssegmenter præstilles det vurderede, er det et værktøj fortælleren kan bruge til at ansøre modtageren til en vurderingsaktivitet (Goodwin & Goodwin 1987). Goodwin & Goodwin har i den sammenhæng også beskrevet hvordan vurderingssekvensen er en måde at afslutte et emne i fællesskab. Ved afslutninger poststilles vurderings-segmenterne genstanden for vurdering, da deltagerne her har den nødvendige information om det vurderede. Heritage & Raymond (2005) (og Raymond & Heritage 2006) har beskrevet, hvordan disse vurderingssekvenser er ramme for en forhandling om epistemisk autoritet. Kjærbeck & Amuß (2005) har i deres analyse af deres punchlinesekvens/post-punchlinesekvens også

vist, hvordan vurderingssekvenser har betydning for historieafslutninger.

1.1 Fænomenet

En betydelig del af den genbrug vi har observeret finder sted i forbindelse med vurderinger, som i større eller mindre grad afslutter igangværende historiefortællingsaktiviteter. Det følgende eksempel viser en sådan afslutning (markeret med pile i transskriptionen).

(1)[AULing:Mandariner:(ansigt-ansigt)] *"Fruits de mer"*

1 B: ø::h fra mit studie der (.) var vi i Frankrig
 2 og så snakked vi med nogen der havde
 3 (0.5)
 4 B: >vi var inde og spise< på sån en restaurant
 5 (.)
 6 A: mm
 7 B: en delikatessebutik hvor at (0.5) ø:hm de lokale os
 8 sån kom
 9 (0.4)
 10 B: man ku: komme o:g (0.6) få: ø:h >fruits de mer:< øh
 11 (.)
 12 B: >til og ta me< hjem
 13 (0.3)
 14 B: sån lidt lissom o:g (0.3) hent
 15 en pizza elle:r et[ler andet
 16 > A: [Ej hvor fedt °årgh°=
 17 > B: =mega fedt
 18 A: mm:↗
 19 B: øh[m
 20 A: [det lyder lækker[t det ku jeg godt lige klare]
 21 B: [men der snakked vi ø]::h

Som vi kan se her, producerer modtageren en førstevurdering til fortællerens sekundære historie. Fortælleren kvitterer med en andenvurdering (first and second assessments; Pomerantz 1984), der genbruger og opgraderer førstevurderingen (fedt bliver til mega fedt). Dernæst kan det observeres, at den primære historie bliver genoptaget, og at genbrugssekvensen dermed fungerer som afslutning på den sekundære historie.

Modtageren signalerer med sin førstevurdering, at hun har forstået relevansen af den sekundære historie, og fortælleren kvitterer med en

anerkendelse af modtagerens forståelse. Behandlingen af denne historie afsluttes altså med fortællerens genbrug og opgradering. De er nu begge klar til at træde ind i den primære historie.

Selvom en betydelig del af vores genbrugseksempler forekommer i afsluttende sekvenser, har vi også eksempler på, at de kan opstå i andre sammenhænge. Nedenstående eksempel er et uddrag af en diskussion, hvor der ikke umiddelbart efter genbrugssekvensen er enighed om, at noget nyt kan påbegyndes (vurderingssekvens er markeret med pile).

(2)[A/Uling:Mandariner:(ansigt-ansigt)] "Mammut"

- 1 B: stakkels elefant der skal føde en mammut
2 (2.0)
3 B: hvis det lykkes hehe
4 A: jamen det tror jeg det gør
5 men: (.) hvorfor (.) tror du at mammutungen
6 er så meget større så
7 (0.5)
8 B: har du ikk øh jeg har set mammutter
9 > A: jamen de er sy[:gt store
10 > B: [de er sy:::gt store
11 A: men [de det jo bare for
12 B: [men okay ungen
13 behøver jo nødvendigvis [ikke være så meget større
14 A: [åndssvagt
15 A: altså det vil jo aldrig være autentisk

Det der er tale om her er en kraftig forhandling om epistemisk autoritet (epistemic authority; Heritage 2011); altså en forhandling om adgang og rettighed til en bestemt viden, i eksempel 2 er det viden om mammutter og deres størrelse. At det er en kraftig forhandling kommer bl.a. til udtryk ved, at førstevurderingen i L9 er svær at opgradere rent leksikalt og derfor minder mere om en afsluttende andenvurdering i format. A vælger alligevel at producere en genbrugende andenvurdering i L10, der prosodisk er mere markeret og dermed fungerer som en opgradering af førstevurderingen. Desuden overlapper den med førstevurderingen. Noget tyder derfor på, at genbrug også er vigtig i forhandlingen om den epistemiske autoritet, og at forhandling om den epistemisk autoritet bliver vigtig for en histories afslutning (Raymond & Heritage 2006; Stivers 2005). Vi vil i vores analyse

kombinere de to ovennævnte aspekter af genbrug vedrørende afslutning og epistemisk autoritet.

De afsluttende genbrugsvurderinger optræder i et sekventielt miljø, hvor der samtidig forekommer punchlines (Kjærbeck & Asmuß 2005). Man kan derfor hypotisere, at der er en stærk forbindelse mellem genbrug i vurderingssekvenser og den punchline-aktivitet, der finder sted ved afslutningen på en historie. Vores hypotese bliver altså, at fortællere ved en histories afslutning bruger opgradering og genbrug til at hævde epistemisk autoritet og til dermed endeligt at afslutte igangværende historiefortællings-aktiviteter.

2. Data

Vores analyse er baseret på 93 minutters autentisk samtaledata. Optagelsen er en hverdagssamtale mellem to veninder, der kender hinanden godt. I samtalen snakker de om løst og fast, og der er således ikke opsat faste rammer for hvad samtalen skal handle om og hvordan den skal forløbe, hverken fra vores eller fra deltagerens side. Deltagerne er anonymiseret både hvad angår navn og andet, der kan lede til genkendelse.

Data er transskriberet efter konventionerne på:
www.samtalegrammatik.dk.

3. Teori og metode

Vi har baseret vores opgave på konversationsanalysen (på engelsk conversation analysis, CA), og mere specifikt på konversationsanalytikerens arbejde med historiefortællinger.

3.1 Konversationsanalyse

Konversationsanalyse fokuserer på samtalen i dens interaktionelle kontekst. Det handler altså om at analysere, hvordan deltagerne samarbejder om at skabe samtale. Ligeledes betragter konversations-

analysen samtalen sekvens for sekvens, og analyserer hvordan de samtalende orienterer sig mod hinanden og situationen (Steensig 2001:15-28). Metoden er empirisk og benytter kun autentisk samtale-data. Når kun autentisk samtaledata er relevant at bruge, skyldes det at intet er for småt at se på i konversationsanalysen, hvor selv pauser og øh'er kan være vigtige for interaktionen (Steensig 1994). Kun i autentisk data får man det hele med. Konversationsanalysen er beskrevet grundigere i Heritage (1984) og på dansk i Steensig (2001 og 1994).

3.2 Hvornår er en historie en historie?

I vores data forekommer der en lang række af historiefortællings-sekvenser, som i mange tilfælde overlapper eller udspringer af hinanden, så samtalen forløber gennem den ene historiefortælling efter den anden. Med jævne mellemrum forekommer der vurderings-sekvenser hvor det fortalte tages op til revision. Men hvornår er en historie egentlig en historie? Og hvordan kan man vide, hvornår en historie er slut?

Kjærbeck og Asmuß skelner i deres artikel "*Negotiating meaning in narratives*" (2005:3-5) mellem selve historien og de aktiviteter, der opstår i forbindelse med en historie. De kalder det historierelaterede aktiviteter (story-related activities). Sådanne aktiviteter kan f.eks. være at træde ind i en historiefortælling og ligeledes at afvikle den igen, og aktiviteterne kan på mange måder ligne historier. Netop derfor kan det være svært at se, hvornår vi er i selve historien, og hvornår der udføres aktiviteter forbundet med historien.

Kjærbeck og Asmuß opfordrer til videre forskning inden for disse historierelaterede aktiviteter, deres form og funktion og deres distinkthed i forhold til den egentlige historie. I vores analyse arbejder vi med de afsluttende faser af en historiefortælling og kommer derfor til at gå i dybden med den historierelaterede aktivitet 'afslutning'. Vi er ikke interesserede i at skelne hvilken type historie afslutningen fremkommer i, og vil således efterfølgende blot kalde det 'historie-

fortællingen' eller 'historien'. Vi vil altså bidrage til at karakterisere de afsluttende aktiviteter i en historiefortælling.

4. Analyse

Vores analyse belyser de to aspekter, vi lagde op til i indledningen vedrørende afslutninger på historiefortællinger og forhandling om epistemisk autoritet. Vi tager udgangspunkt i to eksempler fra vores data, nemlig *“Studietur til Tanzania”* som vi betegner som vores standardeksempel, og *“Ghana”*, som er et eksempel på, hvordan forhandling om afslutning og epistemisk autoritet kan forløbe mere kompliceret.

4.1 Et standardeksempel på genbrug

Vi vil indlede med en analyse af genbrugsfænomenets form og det afsluttende miljø det fremkommer i. Nedenstående sekvens er et eksempel på et sådan miljø. A og B har op til denne sekvens udvekslet historier om deres studieliv, som de begge oplever som pressede og med mange deadlines. A er umiddelbart inden L1 nedenfor påbegyndt en opremsning af ting, hun skal nå de kommende semestre, og det er således As historiefortælling, vi ser afslutningen på her:

(3)[AUling:Mandariner:(ansigt-ansigt)] *“Studietur til Tanzania”*
 0 (1.0)
 1 A: og så er der også en studietur til Tanzania i seks
 uger
 2 A: hh [he he
 3 B: [hh hå hårh
 4 B: ·hh (.)hold da o[:p
 5 A: [dtr f[uck
 6 B: [e:j↘
 7 A: jaer
 8 B: det fedt men det er os hårdt da
 9 A: det er sindssygt fedt men det e:r uoverskueligt
 10 og kaotisk o:g=
 11 B: =jaer
 12 (1.2)
 13 B: e:j↘

4.1.1 Konstruktion af standardeksemplet

As L1 er den afsluttende punchline i hendes historiefortælling. Den ét sekund lange pause L0 og intonationen i L1 kunne tyde på en afslutning, men det tydeligste signal er hendes latter i L2. I L3 besvarer B As latter, og L4-7 kan betegnes som en prævurderingssekvens, hvor stemningen i det netop fortalte tages op til forhandling (Kjærbeck og Asmuß 2005:6). Den egentlige vurderingssekvens ser vi først i L8-10, hvor indholdet af As fortælling behandles dybere. Bs ytringer L11 og L13 samt pausen L12 fungerer som signal til A om at fortsætte sin aktivitet, og A bevæger sig herefter tilbage til den oprindelige historie omkring forholdene på studiet.

Når man betragter sekvensen overordnet, tegner der sig et mønster. Som nævnt er L1 en afslutning på As historiefortælling, og danner i dette tilfælde grundlag for formen i vurderingssekvensen L8-10. L1 kommer som kulmination på en lang række negative informationer, og kan i det lys ses som endnu et negativt element. Dog er der disharmoni mellem dette og det semantiske indhold, da det at skulle ud at rejse og på studietur til andre lande oftest anses for at være et positivt indspark i et studieforløb. Ydermere går ytringen i L2 over i latter, som her giver et mere opløftet og positivt udtryk, hvilket peger i den modsatte retning af den negative opremsning.

Vi kan altså se, at der i samtalen er opstået en positiv og en negativ pol, talerne skal forholde sig til. B, som har været modtager for historien, forholder sig også til de to poler. Først ved at le sammen med A i L3 og derved behandle den positive del af ytringen, nemlig det opløftende ved at skulle på studietur til et fremmed land. I L4+6 forholder hun sig dernæst til den frustrerende side af historien, nemlig en presset tidsplan på studiet: *·hh (.)hold da o:p og e:j*. Ligeledes er As *dtr fuck* i L5 en negative modpol til sin egen latter i L2.

4.1.2 Genbrug som afslutning

L1-6 følger meget pænt Kjærbeck & Asmuß' (2005) beskrivelse af en forhandling om et punchline-format. I artiklen viser de, hvordan deltagerne umiddelbart efter en histories punchline forholder sig til to ting: 1) en forhandling om *stemningen* (modality) i historien og 2) en forhandling om *forståelsen* af historien. Forfatterne foreslår i deres oversigt (2005:6), hvordan deltagerne starter med at behandle stemningen af historien med følgende tur-mæssig forhandling: a) fortælleren bidrager med en mulig punchline b) modtageren vejrer stemningen c) fortælleren anerkender den foreslåede stemning.

Betragter man L1-7 i eksempel 3, er det tydeligt, hvordan der her foregår en forhandling om stemning. A foreslår en punchline, som A og B forhandler stemningen af, nemlig en munter eller ironisk tone via deres latter. Og som vi har set forholder de sig samtidig også til den dystre side af historien.

Som Kjærbeck & Asmuß (2005) viser, er det først efter historiens stemning er forhandlet på plads, at deltagerne kan bevæge sig videre og behandle forståelsen af det fortalte. Denne forståelsesforhandling gennemføres i eksempel 3 med vurderingssekvensen L8-9:

8   B: det fedt men det er os hårdt da
9   A: det er sindssygt fedt men det e:r uoverskueligt
10   og kaotisk o:g=
11   B: =jaer
12   (1.2)
13   B: e:j↘

B ytrer i L9 en tolkning af indholdet i As historie, idet hun vurderer at *det fedt men det er os hårdt da*. Hun tilbyder således en mulig ramme for en fælles forståelse, hvilken A accepterer og godkender. Det gør hun ved at genbruge formen: '*det er X men det er Y*', ved et leksemgenbrug: *fedt*, og ved at genbruge og forstærke det semantiske indhold: *fedt* bliver til *sindssygt fedt* og *hårdt* bliver til *uoverskueligt* og *kaotisk o:g*. Deltagerne forholder sig stadigvæk til pol-formatet,

som vi påviste ved den indledende punchline L1. Vi ser, hvordan formatet genbruges, idet de positivt ladede vurderingssegmenter fedt/sindssygt fedt kobles til latteren og det positive i at skulle på studietur. Ligeledes kobles de negativt ladede vurderingssegmenter hårdt/uoverskueligt og kaotisk o:g til vurderingsobjektet 'studietur plus alt det andet'.

Deltagerne er nu nået frem til en fælles tolkning af stemningen i historien, nemlig en munter/ironisk distance til problemerne. Og de har opnået en fælles forståelse af historiens indhold, nemlig en fælles begejstring for det omrejsende studieliv samt fælles anerkendelse af at studiet samtidig bliver presset. Der er nu plads til, at samtalen kan bevæge sig videre, hvilket her udmønter sig i, at A i den efterfølgende sekvens uddyber forholdene på studiet, som tilsyneladende ikke er ideelle. B træder tilbage i rollen som lytter og bidrager kun med minimal respons. Denne delhistorie er nu afsluttet.

4.1.3 Genbrug i vurderingssekvenser

Lad os nu gå dybere ned i, hvad der sker i forhandlingen om forståelsen af historiens indhold. Denne forhandling formes som en vurderingssekvens, og vi er nået frem til tekstens egentlige fokus *genbrug i vurderingssekvenser*. Vi vil vise, hvordan denne genbrug får betydning for enighed og rollefordeling i samtalen.

Selvom det for modtageren er sekventielt implikativt (sequentially implicative; Jefferson 1978) at vise sin forståelse ved historiens afslutning, er der ifølge Kjærbeck & Asmuß tale om en *forhandling* om forståelse, og det er således nødvendigt, at fortælleren godkender, at modtagerens forståelse er korrekt. I L8 gør B det B skal gøre nemlig at indtage rollen som modtager af en historie. I dette tilfælde ved at bidrage med et bud på en forståelse af det fortalte. A opfylder ligeledes kravene til rollen som fortæller, idet hun godkender budet (Schegloff & Sacks 1973; Jefferson 1978).

Men A gør mere end det. Stivers (2005) påpeger, hvordan 'modificerede gentagelser' (modified repeats) spiller en ganske væsentlig rolle for fordelingen af epistemisk autoritet. Det skal bemærkes, at hendes fokus på 'gentagelse' adskiller sig fra vores 'genbrug', idet Stivers ser på bekræftelser (confirmations) og på, hvordan en taler gentager *"an assertion previously made by another speaker in modified form with stress on the copula/auxiliary."* (Stivers 2005:131). Vores betegnelse 'genbrug' dækker over en hvilken som helst genbrug af indhold og/eller form. Det vil sige, hvor Stivers 'gentagelse' refererer specifikt til en hel eller delvis gentagelse af en ytring, refererer genbrug til talerens frihed til at genbruge en tidligere form og/eller udvælge relevante vurderingselementer.

Når vi siger, at A ikke blot forholder sig til, om Bs bud kan godkendes eller ej, men har gang i mere end det, er det altså den epistemiske autoritets betydning for As ageren, vi vil bringe ind i analysen. A kunne have sagt "Ja det er det virkelig" til Bs vurdering det fedt men det er os hårdt da. Denne måde at formulere sig på ville dog ikke i tilstrækkelig grad gøre krav på den epistemiske autoritet, da den blot er en bekræftelse af indholdet af Bs vurdering, og ikke viser en selvstændig stillingtagen til det vurderede. Vi mener altså, at B hævder sin epistemiske autoritet som fortæller, når hun i stedet genbruger og opgraderer førstevurderingen til det er sindssygt fedt men det er uoverskueligt og kaotisk o:g=. Som vi så hos Stivers 2005, vil denne hævde følge et bestemt mønster. Hvor en delvis gentagelse vil følge en historiemodtagers nedjusterede vurdering, vil en fuldkommen gentagelse følge modtagerens overskridelse af de primære rettigheder (primary rights; Stivers 2005) til historien. (Stivers 2005:144)

B har også gang i mere end blot på overfladen at byde ind med sin forståelse af historien. Så snart en vurdering er ytret, vil det også være et udtryk for at hævde autoritet over den viden, man har om vurderingsobjektet (Pomerantz 1984:57). Når B producerer sin førstevurdering, udtrykker det dels, at hun nu har nok viden til netop at

kunne vurdere, og dels kan det tolkes som en forespørgsel om den sidste afgørende information i historien, nemlig hvad A selv mener om det fortalte. Talernes orientering mod denne forskel i adgang til viden om det vurderede vil være genstand for næste del af analysen.

4.2 Det skæve eksempel

Vi har indtil nu behandlet den form genbrug i vurderinger kan indtage, og hvilken rolle det spiller i et afsluttende sekventielt miljø. Vi vil nu tage det nævnte aspekt om epistemisk autoritet op til dybere analyse, og se på hvilket samspil, der er mellem genbrug, afslutning og epistemisk autoritet.

4.2.1 Når forhandlingen bliver kompliceret

Vi kunne i denne del af analysen endnu engang tage afsæt i eksempel 3, men vi har valgt at bruge et mere kompliceret tilfælde, hvor vores pointer kommer tydeligere til udtryk. I eksemplet nedenfor er A i færd med at fortælle, hvordan de rige i Ghana udnytter deres viden om systemet til at få gratis skolegang til deres børn, mens de fattige, der ikke har denne viden, må betale:

(4)[A]Uling:Mandariner:(ansigt-ansigt) "Ghana"

- 1 A: ø::h så de: rige og de kloge de uddannede folk
2 de sendte deres børn nordpå hvor det var gratis
3 (0.6)
4 A: hh0g sÅ alle de fAttige som ikk vidst det hi·hh
5 (.)d(h)e bet(h)a:lt ffor sko(h)ler=
6 B: =Ej hvor
7 (.)
8 A: h[h
9 B: [mær[keligt
10 A: [>hh er det ikke< istenet→
11 (.)
12 B: jow
13 (1.0)
14 A: >altså så< dem som lissom var informerede de
15 benyttede sig af den als-
16 B: ja at spare de der pe- th jahe[he
17 A: [spAre de der penge
18 ved at sende deres børn nordpå
19 hvo- undervisningen var gratis (.) >alså<

- 20 (0.7)
 21 B: °ej hvor stenet°
 22 (0.5)
 23 A: ↑Mildt stenet
 24 B: jær
 25 (1.3)
 26 A: at sådan nogle ting (.) i ehd- foregår i et land
 27 °og så noget d-det°
 28 (2.0)
 29 A: ↑sygt mærkeligt
 30 (0.9)
 31 B: °jeg vil gerne til Afrika på et tidspunkt°

Refleksivt kan man se, at A forsøger at afslutte historien allerede i L1-2, men da B ikke kommer med nogen form for respons, udvider A fortællingen i L4-5. Schegloff (2011) og Stivers (2008) har begge argumenteret for, at en sådan udvidelse, der ikke tilføjer modtageren nogen ekstra viden til historien, har til formål at efterspørge en respons, eller som Stivers udtrykker det, et 'uptake' (2008:50). Samtidigt er både L1-2 og L4-5 eksempler på foreslåede punchlines (Kjærbeck & Asmuß 2005). Dette kan ses ved at B i L6-7+9 forsøger at vejle stemningen med sit Ej hvor (.) mærkeligt. Det er dog ikke umiddelbart den stemning A går efter, da hun i L10 i stedet foreslår er det ikke ↑stenet. B accepterer denne vurdering af stemningen i L12 med sit jow. Dermed burde punchline-sekvensen være overstået, og A og B skulle i det henseende fortsætte med forhandling om forståelsen af historien (jvnf. Kjærbeck & Asmuß 2005:6). Der kan argumenteres for, at pausen i L13 er udtryk for en uenighed om, hvor langt A og B er nået i vurderingsekvensen. Hvis de skulle fortsætte efter det mønster vi ser i Kjærbeck & Asmuß' skema, skal B på nuværende tidspunkt vise sin forståelse af historien, som vi så det i eksempel 3 L8. Det sker dog ikke, hvilket kunne tyde på en misalignment, altså at Bs forsøg på at afstemme (aligne; Steensig 2012) sin vurdering med historien mislykkes¹. B fremstår derfor fortsat som lytter til en stadig

¹ Vi har valgt at bruge "misalignment" frem for "disalignment", da disalignment er et udtryk for aktiv usamarbejdsvilje (Steensig 2012), hvorimod vi definerer misalignment som værende en afstemning, der ikke var den fortælleren fiskede efter.

igangværende historiefortælling, hvilket får A til at reagere ved at foreslå en genforhandling af stemningen i L14-15:

- 14 A: >altså så< dem som lissom var informerede de
benyttede
15 A: sig af den als-
16 B: ja at spare de der pe- th jahe[he
17 A: [spAre de der penge
18 A: ved at sende deres børn nordpå
19 hvo- undervisningen var gratis (.) >alså<

As forslag om genforhandling af stemningen ses ved en omformulering af dennes punchline fra L1-2+4-5. I L16 har B nu opfattet hvilken stemning, A forsøger at tilføje historien, og viser sin forståelse og enighed ved at foreslå begyndelsen af en pointe til historien og grine, mens hun fremsiger den. Bs latter i L16 kan ses som en forståelse af As tiltænkte stemning, da den afspejler As oprindelige latter i L5. Desuden gør latteren det muligt for B at stoppe midt i sin ytring og give plads til, at A kan fuldføre pointen selv. Dette kan tolkes ud fra to begreber; på den ene side overholdes de rammer, der er opsat i Kjærbeck og Asmuß' skema, ved at B retter sin opmærksomhed mod stemningen, og A accepterer Bs tolkning ved at fuldføre den pointe B foreslår i L16. På den anden side undgår B at true As epistemiske autoritet ved ikke selv at fuldføre historiens punchline, og A påtager sig samtidig den epistemiske autoritet ved netop selv at fuldføre ytringen. Dermed kan den sidste halvdel af Kjærbeck og Asmuß' skema, nemlig post-punchlinesekvensen, nu bearbejdes.

4.2.2 Den vellykkede afslutning

Post-punchlinesekvensen og dermed den endelige forhandling om forståelsen af historien finder sted i L21-24 og forløber som følger:

- 21 B: °ej hvor stenet°
22 (0.5)
23 A: M^hildt stenet
24 B: jær

Som det tydeligt kan ses, er denne sekvens en genbrugssekvens og dermed vores fokusområde. Vi observerede i forbindelse med eksempel 3, at der også dér sker en gentagelse af et leksem samt en forstærkning af det semantiske indhold. I eksempel 4 er kilden til genbrug Bs ytring i L21, der samtidig er, hvad Kjærbeck & Asmuß beskriver som udtryk for forståelse (display of understanding). Det er interessant, at B viser denne forståelse ved at bruge As *stenet* fra L10 i sit eget format *ej hvor stenet* fra L6, og her er måske tale om en helt anden form for genbrug, som kan undersøges ved en anden lejlighed (Se evt Larsen (2005) og Schegloff (2011) om historieafslutninger og leksikalsk påvirkning). Den opgraderede genbrug finder sted i L23, hvor A som sagt genbruger og opgraderer udtrykket 'stenet'. Opgraderingen sker her ved at tilføje *Mildt*, der ikke blot er en semantisk opgradering, men også er en prosodisk opgradering med højere tone og højere lydstyrke.

Vi har nu ligesom i eksempel 3 analyseret os frem til historiefortællingssekvensens afslutning. Dette leder os til endnu en gang at konkludere, at genbrug bruges som værktøj til at afslutte en vurderingssekvens. Dog har vi i analysen af eksempel 4 observeret en væsentlig forskel til standardeksemplet. Forskellen lå, som vi så, i en misalignment fra Bs side, der medførte at punchlinesekvensen skulle genforhandles. Dette var nødvendigt pga. manglende enighed i forhandlingen om stemningen af historien.

4.2.3 Genbrug fastslår epistemisk autoritet

Lad os nu tage udgangspunkt i den epistemiske autoritet og se nærmere på L6-12:

6   B: =Ej hvor
 7   (.)
 8   A: ·h[h
 9   B: [mæ̀r[keligt
 10   A: [>hh er det ikke< ↑stenet→
 11   (.)
 12   B: jow

Ifølge Sacks (1984:425f) og Heritage & Raymond (2005:24) har fortælleren som udgangspunkt primære rettigheder til historien og kan derfor hævde epistemisk autoritet. Det gør sig også gældende i ovenstående eksempel. I eksempel 3 blev talerne over én tur hver enige om, at As studieliv var spændende og hårdt, og at det både var til at grine og græde over. Et ukompliceret eksempel på rollefordelingen, hvor A som fortæller og med den største grad af epistemisk autoritet kunne acceptere Bs forslag. I ovenstående linjer bliver denne rollefordeling om muligt endnu tydeligere, idet B mere åbenlyst blotter sin underlegenhed som lytter; nemlig ved med sin turinterne pause at lave ordsøgning (Steensig (2001:65 samt 182-183)) før vurderingssegmentet mærkeligt. Ligeledes træder A meget tydeligt i karakter som den vidende fortæller og hævder den epistemiske autoritet ved at vise hvilket ord, der er bedst betegnende for stemningen: stenet. Man kan altså sige at B med sin tøven aktivt frasiger sig den epistemiske autoritet, som A samtidig gør tydelig krav på. Tvivlen om den rette vurdering af stemningen samt den eksplicite behandling af autoritetsspørgsmålet er med til at afspore forhandlingen om stemningen, som derfor må gå om. B forholder sig i L16 til sin rolle som modtager ved på den ene side at vise forståelse for stemningen og på den anden side at lade A beholde den epistemiske autoritet.

A og B er nu nået langt i forhandlingen om den epistemiske autoritet, men spørgsmålet er om de er helt færdige. Vi mener, at det først er i den afsluttende vurderingssekvens L21-24, at det bliver endeligt slået fast, hvem der ved hvad og hvor meget, og i hvor høj grad de hver især har lov til at vurdere.

- 21   B: °ej hvor stenet°
22   (0.5)
23   A: Mildt stenet
24   B: jaer

Stivers (2005) viser hvor effektivt en fuldkommen gentagelse (full repeat) virker på at hævde epistemisk autoritet over det vurderede (2005:144ff). Det samme gør sig gældende ved genbrugen i L23, hvor A siger Mildt stenet. Ved at genbruge og opgradere hævder A den epistemiske autoritet, og vi mener forhandlingen hermed er afsluttet. For B er det nu kun relevant at lukke forhandlingen eksplicit med en SCT (sequence closing third; Schegloff 2007), hvilket hun gør ved at sige jær. Forestiller vi os derimod hun havde sagt "ja det er stenet" ville det være at kræve yderligere epistemisk autoritet og resultere i en genåbning af forhandlingen. Vi har i vores data ikke fundet eksempler på sådanne genåbninger. Hos Raymond & Heritage ser vi heller ikke eksempler på lignende tredjevurderinger (2006), og vi mener, at vores genbrugssekvens ligger i forlængelse af Raymond & Heritages skema (2006:685) og altså ligeledes er en ressource til at afslutte forhandlingen om epistemisk autoritet, hvilket derfor overflødiggør en tredjevurdering.

Efter Bs SCT opstår der en pause på over et sekund, hvilket alt i alt viser, at vurderingssekvensen er slut, og at det er endeligt slået fast, at A får det sidste ord som ejer af historien.

4.2.4 Eftertanke: genbrug og projektion

I vores indledning fokuserede vi på, hvordan talerne genbruger det indholdsmæssige og formmæssige i hinandens vurderinger. Og hvordan denne genbrug får indflydelse på afslutning og fordeling af den epistemiske autoritet. I eksempel 4 ser vi afslutningsvis en lidt anden måde at benytte genbrug. I linjerne, der følger efter de analyserede i forrige afsnit, behandler A historien på et mere overordnet plan. En tolkning kunne være, at A tager hensyn til, at Bs første stemningsforslag alligevel var relevant:

- 26 A: at sådan nogle ting (.) i ehd- foregår i et land
27 °og så noget d-det°
28 (2.0)
29 A: ↑sygt mærkeligt

As genbrug af mærkeligt kan ved historiens afslutning bruges som afslutningsignal (Schegloff 2011). Schegloff (og Larsen 2005) har set på, hvordan fortælleren leksikalt kan påvirke sin lytter til at gennemskue, hvornår historien har nået sin afslutning. Her er det dog modtagerens ytring i L9, fortælleren bruger som projektion for afslutning. Igen med opgradering af det genbrugte: ↑sygt mærkeligt L29. B behandler historien som slut idet hun nu i L31 leder samtalen ind på et nyt emne:

- 30 (0.9)
31 B: °jeg vil gerne til Afrika på et tidspunkt°

Dette var i midlertid ikke vores primære fokusområde, men ikke desto mindre kan vi her se, at de to fænomener har noget til fælles i forhold til genbrug og afslutning

5. Diskussion og konklusion

Vi har gennem vores tekst lagt vægt på fortællerens rolle ved vurderingen af en historie. Vi vil her kort nævne nogle aspekter ved modtagerens rolle, der vil være spændende at gå i dybden med ved en anden lejlighed. Ved en histories afslutning opstår der et dilemma for modtageren. Modtageren skal nemlig både forholde sig til historien rent følelsesmæssigt og skal samtidig passe på ikke at mene for meget om det fortalte og dermed overskride den usynlige grænse for adgang til viden. Modtageren er altså lige så bevidst om denne assymetri i adgangen til viden om det fortalte, som fortælleren er det. (Heritage 2011). Vi har i vores data set hvordan modtageren forholder sig til dette dilemma ved at producere en neutral første vurdering, som det er muligt for fortælleren at opgradere på den ene eller den anden måde. Vi mener modtageren lægger op til genbrug eller i hvert fald gør

genbrug til en mulighed for afslutning og hævde af epistemisk autoritet for fortælleren.

Det første vi behandlede i vores tekst var, hvordan genbrug var et effektivt middel til at afslutte en historiefortællingssekvens. Det skyldes, at fortælleren ved hjælp af genbrug kan tydeliggøre, at punchlinesekvensen er færdigbehandlet. Vi så i eksempel 4, hvordan genbrug bruges som værktøj til at løse de problemer, der opstod omkring misforståelsen af stemningen i punchlinesekvensen. I eksempel 4 lige såvel som i eksempel 3 viste genbrug, at der var opnået fælles forståelse. Det næste vi behandlede var, hvordan genbrug var et effektivt middel til at hævde epistemisk autoritet. Som vi argumenterede for skyldes det, at opgraderet genbrug ligesom fuldkommen gentagelse (Stivers 2005) tilbagekræver de primære rettigheder til historien. Endeligt kombinerede vi disse to egenskaber, og kunne konkludere at ved hjælp af genbrug i sin andenvurdering, kan fortælleren få det sidste ord i sekvensen.

Vi mener, at vores fænomen ligger i forlængelse af det Raymond & Heritage (2006; og Heritage & Raymond 2005) beskriver. De diskuterer, hvordan deltagerne orienterer sig mod det at være i første og anden position til det vurderede. Er man modtager for en historie, og vurderer denne i første position, vil man som modtager markere, at man ikke har primære rettigheder til historien. Ligeledes markerer fortælleren i anden position, at denne *netop* har primære rettigheder. (Heritage & Raymond 2005:17ff)

Vi har derfor forsøgt at indsætte vores fænomen i Raymond & Heritages skema (2006:685). Vi mener ikke, at nogen af betegnelserne i skemaet er fuldstændigt dækkende for vores fænomen. Det der kommer det nærmest, er deklarativer, men da Raymond & Heritage hverken behandler opgradering eller genbrug i deres skema, mener vi, at en udvidelse af skemaet er nødvendig. Vi vil derfor tilføje vores egen betegnelse "opgraderet genbrug fra deklarativ" (upgraded reuse from declarative). En revideret udgave af skemaet vil se således ud:

	First Position	Second Position
<i>Unmarked</i>	[Declarative]	[Declarative]
<i>Downgraded</i>	Evidentials [Assessment]+[Tag Question] Downgraded-“firstness”	
<i>Upgraded</i> ¹	Negative interrogatives	[Confirmation]+ [Agreement token] [Oh]+[Assessment] [Assessment]+[Tag Question] [Negative interrogative] [Upgrade]+[Reused Declarative]

Kilde: Raymond & Heritage (2006:685) revideret af Grønkjær & Asmussen (2011)

Vi har valgt at placere vores fænomen til sidst i skemaet, da opgradering og genbrug i højere grad hævder epistemisk autoritet end de fænomener, Raymond & Heritage nævner. Dette skyldes vores fænomens dobbelte funktion, da det på den ene side bruges til at kræve de primære rettigheder og på den anden side bruges til endeligt at afslutte de samlede historiefortællingsaktiviteter. Afslutningen bliver derfor et produkt af forhandlingen om den epistemiske autoritet. Vi kan - ud fra vores data – derfor konkludere at når fortælleren benytter opgraderet genbrug er det for at hævde sin epistemiske autoritet og hermed få magten til at afslutte historien.

¹ Vi gør opmærksom på at “upgrade” her dækker over opgradering af epistemisk autoritet, og altså *ikke* de leksikale og prosodiske opgraderinger som vi taler om.

6. Referencer

- Goodwin, Charles, Marjorie Harness Goodwin (1987) Concurrent operations on talk: notes on the interactive organization of assessments, *IPRA Papers in Pragmatics* 1: 1-54.
- taken from Drew, Paul, John Heritage (eds.) *Conversation Analysis. Volume II: Sequence Organization*. London: Sage Publ.: 89-126.
- Heritage, John & Raymond, Geoffrey (2005) The Terms of Agreement: Indexing Epistemic Authority and Subordination in Talk-in-Interaction. *Social psychology quarterly* 68.1. 15-38.
- Heritage, John (2011) Territories of knowledge, territories of experience: empathic moments in interaction. In: T. Stivers, L. Mondada & J. Steensig (eds) *The Morality of Knowledge in Conversation*. Cambridge: Cambridge University Press: 159-183.
- Jefferson, Gail (1978) Sequential aspects of storytelling in conversation. In J. Schenkein (Ed.) *Studies in the organization of conversational interaction*(pp.219-248). New York, NY: Academic Press.
- Kjærbeck, Susanne & Asmuß, Birte (2005) Negotiating meaning in narratives: An investigation of the interactional construction of the punchline and the post punchline sequences.
- Larsen, Tine (2005) Leksikalsk genanvendelse: En ressource til synliggørelse af historiers afslutning.
<http://movinarbejdspapirer.asb.dk/indhold.htm>.
- Pomerantz, Anita (1984) Agreeing and disagreeing with assessments: some features of preferred/dispreferred turn shapes. In: Atkinson, J. Maxwell, John Heritage, eds. *Structures of Social Action: Studies in Conversation Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press: 57-101.
- Raymond, Geoffrey & Heritage, John (2006) The Epistemics of Social Relations: Owing Grandchildren. *Language in Society* 35.5. 677-705.
- Sacks, H. (1974) An analysis of the course of a joke's telling in conversation. In R. Bauman & J. Sherzer (Eds.), *Explorations in the ethnography of speaking* (pp. 337–353). Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Sacks, Harvey (1984) On doing "being ordinary". In. Atkinson, J. Maxwell, John Heritage, eds. *Structures of Social Action: Studies in Conversation Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press: 413-29.
- Schegloff, Emanuel A., and H. Sacks (1973) Opening up closings. *Semiotica*, 7:289-327.
- Schegloff, Emanuel A. (2007) *Sequence Organization in Interaction: A Primer in Conversation Analysis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Schegloff, Emanuel A. (2011) Word repeats as unit ends. *Discourse Studies* 13.3. 367-380.
- Steensig, Jakob (1994) På tur i talens sprog - om syntaks og taleture i samtaler. *NyS - Nydanske Studier og almen kommunikationsteori*, 18: 63-83.

- Steensig, Jakob (2001) *Sprog i virkeligheden. Bidrag til en interaktionel lingvistik*. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Steensig, Jakob (2012) Conversation Analysis and Affiliation and Alignment. In: Mortensen, Kristian and Johannes Wagner (eds.) *The Encyclopedia of Applied Linguistics : Conversation Analysis*. Cambridge: Wiley-Blackwell
- Stivers, Tanya (2005) Modified Repeats: One Method for Asserting Primary Rights From Second Position. *Research on Language & Social Interaction* 38.2. 131-158.
- Stivers, Tanya (2008) Stance, alignment and affiliation during story telling: When nodding is a token of preliminary affiliation, *Research on Language in Social Interaction*, 41/1: 29-55.